

DIARI CATALA
de
Notícies i Anuncis
PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Any XXII núm. 4,773

Barcelona: Dissapte 31 d'agost de 1912

Edició del VESPRE

El Zeu de Catalunya

5cent.

Redacció i Administració:
Carrer d'Escudellers, 10 bis, entressol
(PROP DE LA RAMBLA)
IMPREMTA:
Escudellers, 10 bis, baixos
Teléfon 184

SANT DEL DIA: St. Ramon Nonat, card. y of. - Stes. Rufina y Amia, mra.
Sent de demà: St. Gili, abt. y of. - Quasana Horos: A la lletta de la D-vina Pastora (Bassano de St. Peter, carrer Calles, -Hores d'ar-

Observatori Meteorològic de la Universitat.-Director: E. Alcobé. -30 d'agost
HORAS D'OBSERVACIÓ: 3 mat i tarda. -Baròmetre a 0 y al nivell del mar: 760.74. -Temperatura: Màxima: 31.3; mín: 27.8. -Mín:

Redacció i Administració:
Carrer d'Escudellers, 10 bis, entressol
(PROP DE LA RAMBLA)
IMPREMTA:
Escudellers, 10 bis, baixos
Teléfon 184

Marsans, Bof y Fills
Valors, Cupons, Giros, Cambi de Monedes, Comptes corrents, Viatges
(RAMBLA CANALETES, 2)
Alerta, malalts, alerta!!
Se venen en aquesta ciutat y en altres poblacions de Catalunya, y també a Valen-

COLEGI DE ST JORDI
Fundat l'any 1898 per
En Francisco Flos y Calat
1.º y 2.º ensenyansa. Comers.
Especial de pàrvuls Idiomes.
Musica. Dibuix. Calligrafia.
Español terratenent i abt. tot el dia. -Gimnasia
rànica y aigua. -Jocs i recreos. -Col·lecció de vos-

Higiene y Belleza de la Dóna
a'obt ab la
Crema Baró y Blanco Esmalte Baró
De venda: Lafont, Vidal y Ribas; Turell, Salmerón, 112, Gracia; y principals perfumerias
Dr. A. Presta Especialista Orelles, Nas, Gorge y Tuberculosis.
Pelayo, 12, pral. - Consulta de 9 a 10 y de 3 a 6.

Al Dia

Fent y desfent
La conjura s'ha feta, però ja torna a representar masses coses -cap d'elles, però, respectable- però que s'observa definitivament. La política és una

Censura ab reparos als comptes municipals de Buch, Castellolí de Ribabregas, Cardona, Martorell y Fruet, de 1911.

encarregant que usant de tots els medis fagades.

Cròniques estiuenques

INDISCRECIIONS
An en Joan Llimona.
Quan fa dies que no he vist el mar, me tinc sent intens de veure'l.

FANTASIES
Tot passejant
Som al temps en que Roma era encara la capital del món y ens trobem a la via Appia, a la via Aurelia o a la via Flaminia, en disposició d'empen-

Govern civil

La vaga dels matalassers mecànics.
La vaga dels obrers de matalassers mecànics entra pel bon camí de l'extinció, en mitja de la causa criminal que s'observa pels delictes d'injúria y calúnia als PP. Pauls de Vilafranca del Bierzo, dirigits y representats respectivament en dita causa pels individus de la Societat Jurídica del Comitè de Defensa Social don Joseph Casagorri Oliver y don Lluís Riera y Roca.

Incident a la frontera

París, 30, 9'58 nit.
Ceret.-Un coronel, dos oficials y quatre soldats espanyols, tots a cavall y ab armes, alguns matxos, un dels quals portava, segons sembla, una ametralladora, han atravesat els Pirineus, pel coll de Les Falgueres, y s'han estat a la placa del poble de Lamanère desde mitja nit fins a les tres de la tarda, tornant després a Espanya pel Coll de Malvent.

Desgracia

París, 30, 10'50 nit.
Cerbera.-Aquest vespre un tren de viatgers ha atropellat a un grup de veremadors espanyols que atravesaven a peu la foradada de Banyuls-Sur-Mer. Han resultat mortes dues dones, Rosa Samó, de 49 anys, y Josepha Vinyas, de 32.

Pol.

GLOSARI

FLOS SOPHORUM
XIV.

ELS DOS LABORATORIS DE CLAUDI BERNARD
Aquesta és la història dels dos successius laboratoris de Claudi Bernard. El primer era una cuineta vlt y miserable. No rebia aquests vlt y unhom gossos morts la feya irreparable. Les eines, el mateix enginy del sàbi les havia, gairebé totes, de fabricar. Les coses, vint y cinc anys, Claudi Bernard no pogué disposar sinó de tal manera. Però aquesta fou justament la època dels maravellosos treballs. Vint y cinc anys de treball, vint y cinc anys de descobriments.

Revolta a Pará

París, 30, 8'23 nit.
Rio Janeiro.-Els periòdics d'aquesta capital publiquen despatxos de Pará dient que els partidaris del senador Louzodre, han calat foc al edifici del diari «Provincia do Pará».

Els desordres de Pará

París, 30, 11'40 nit.
Rio Janeiro.-Els successos de Belem tenen caràcter polític exclusivament local.

Polítiques

Ja hi tornen
Les bofetades lèrroixes que petaven dijous a la Rambla, davant del Liceu, no foren les darreres, com a dir, dividides ressonant alllí poc, a la redacció del diari republicà radical «El Intransigente».

Politica republicana xina

Dies enrera, les notícies telegràfiques de la Xina, paraven de preclament excedir que una president de aquella oriental república pera desfer-se dels seus enemics de casa, dels xinos conspiradors o revolucionaris.

Cap a Espanya

París, 30, 9'55 nit.
Buenos Aires.-Avui s'ha embarcat en el vapor «Havona», la embaixada extraordinària de l'Argentina, que presideix l'ex-

Comptes municipals

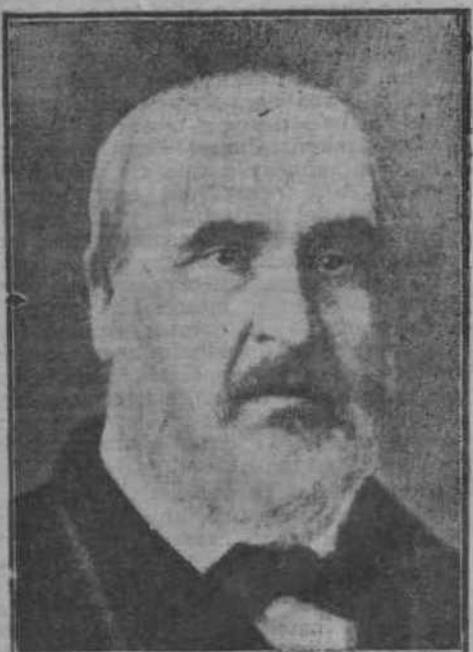
el senyor governador, ab aquesta data, ha despatxat als assumptes següents:
Aprovació dels comptes municipals de Gavà, Jorba, Santa Coloma de Gramenet y Santa Susana, de 1911; y Tagamament de 1910.

an en Milà y Fontanals

Textes dels discursos
del Dr. Torres y Bages,
del Dr. Rubió y Lluch y
del Dr. Franquesa y Gomis

an en Milà y Fontanals

Textes dels discursos
del Dr. Torres y Bages,
del Dr. Rubió y Lluch y
del Dr. Franquesa y Gomis

Retrat de D. Manuel Milà y Fontanals, poch abans de la seva mort.

A LA BONA MEMORIA DEN MILÀ Y FONTANALS

En l'inauguració del monument que, pera perpetuarla, se li ha erigit a la seva ciutat de Vilafranca del Penadés

Discursos

El del Dr. Torras y Bages

Bisbe de Vich y fill il·lustre de Vilafranca

L'home, la memòria del qual avuy honrem a Vilafranca, com fill il·lustre que ha de servir d'ensenyança als vinyens, fou, com tots sabem, un literat insigne que formava part de l'aristocràcia literària d'Europa; y la seva vida intel·lectual era tan extensa y tan intensa, que s'exercitava en l'universal literatura humana, essent de consegüent un esperit cosmopolita.

La eren familiars les manifestacions estètiques de tot el linatge humà, coneixia la corrent de la civilització literària universal ab ses múltiples varietats de temps y de llocs; y, no obstant, l'obra literària de Milà, que naturalment correspon a la formació de la seva poderosa intel·ligència, té sempre unitat d'essència, es sempre el fruit d'un mateix arbre, sempre manifesta la unitat de son esperit.

Un esperit no es gran, si no disfruta d'aquesta prerrogativa de la unitat. Un esperit variable, inconsistent, que canvia de ritme segons les circumstàncies, es fill de les circumstàncies, però no es ell mateix, no té personalitat; y providencialment al dia de la dedicació del monument al Milà y Fontanals es el dia de la gran unitat per tots els fills de Vilafranca. La fe sobrenatural y les naturals afectes de família, la pietat religiosa y les expansions populars comuns a clergues y a seglars, a joves y a vells, a rics y a pobres, tot se junta en la festa de Sant Felix, marit, Pare de Vilafranca. En Milà hi havia sempre part d'espíritual delícia en aquesta festa, per que la rica complexitat d'ella, el conjunt d'elements que la integren, y l'entiment que la unifica, tenien una identificació perfecta ab son esperit.

Ell, enemich de tota encarcerament literari y social, que prengué part molt activa en les renovacions de l'època, que naturalment esdevinien en la successió dels temps, tenia fortament amarrats al cor l'amor a la fe cristiana y a la tradició patriarcal, que formen el caràcter del nostre poble y li donen personalitat.

Despreciar la tradició es una vulgaritat. Per ella som lo que som. Sense la tradició no seríem res; seríem com els salvatges. L'herència dels nostres passats fa que'ns podem gloriar d'esser homes civilsats. Ens diem espanyols, ens diem catalans, per rahó dels passats de qui procedim.

Den Milà, s'hi troben la tradició, no queda res. Faltaven els seus llibres, y de des, els que tracten de les regles o preceptes literaris, fins als que estudien la poesia popular, lo mateix els que tracten d'història, que'ls que tracten de crítica, tots ells treuen la substància de la tradició. Y això es la civilització; d'aquí ve que'ls pobles nous, com els Estats Units de l'America del Nord, que no tenen tradició a casa seva, miren de cercar-la fora de casa, y funden biblioteques y museus de llibres y objectes que adquireixen en el vell món. Es perque les biblioteques y els museus són els monuments de la tradició, mestra de les generacions noves.

En Milà, com tots els homes, nota-bles, es una gran herència. És un dels heredes de la seva generació. Cada generació produeix homes que de l'herència dels passats, que ells augmenten

y enriqueixen, ne tenen el cabal major, y l'apliquen a les necessitats actuals, del seu temps, del seu lloc, dels seus contemporanis, y li obren pas pels venidors. De manera que la tradició es lo contrari de l'estancament; no hi ha res tan progressiu com ella. Es com un riu llarguets y abundant que cada generació engruessa enviant-li son contingut. Els qui volen trencar-la són com el qui volgués trencar el curs d'un riu que anegaria en uns punts, y assecaria en altres, el país.

Un hereu no s'avergonyix may de la seva casa patral, encara que ell hi hagi augmentat molt els béns de casa seva. Al revés, la estima y la venera, per més que sia humil; la guarda com una reliquia, y la considera, ab rahó, com la base, el fonament, el principi de la seva opulència. Per això en Milà, un dels grans heredes de la nostra tradició, amà sempre de cor la seva vila de Vilafranca, y aquí volgué venir a morir. Les campanyes de la vila, les seves festivitats, les seves costums, els seus camps y vinyes, els seus records històrics, sempre tingueren un dolc imperi sobre del seu esperit; aquell esperit robust que habitualment se passava com senyor pels amples espais de la història de la literatura y del art de tots els pobles de la terra, y de totes les civilitzacions humanes. El seu gran plaer, fora de la contemplació de les coses divines, el trobava en l'amor a Catalunya y a Espanya. Avuy domina fora la preferència per lo estranger, sintoma trist de debilitat; lo de casa a molts els hi sembla inferior y volen pensar y sentir com els homes d'altres nacions. Els hi sembla que pertanyen a una raça inferior, y es perque, en un desvaneciment d'esperit, han perdut la consciència de la seva individualitat. En Milà que coneixia tant lo estranger, autic y modern, may deixà d'esser molt català y molt espanyol. Fou un literat, fou un artista indolgent, sense exclusivismes, aprofitantse del tresor de la seva rica erudició, però servint sempre la pròpia personalitat y la fomesca de la seva gent, perque may perdé el contacte ab la seva terra; hi estava en ella ben arrelat; la folla grega ja'ns parla del heros, qui agafava forces en les seves lluites, així que podia tocar de peus a terra. Y aquesta tènica en el camp de la literatura ensenyava ell als seus deixebles.

Per això'm sembla que no es temerari suposar que en Milà influí fortament en la formació del temperament intel·lectual y literari del seu gran deixeble en Menéndez y Pelayo. Un català y l'altre castellà, tots dos tan espanyols, tan cristians, dues ànimes que's movien pel mateix ritme: en Menéndez pagà al en Milà el seu homenatge de deixeble en diferents ocasions; y nos altres devem en aquesta hora tributar un record d'agraïment al insigne castellà qui vingué a Vilafranca a indicar el monument que avuy inauguram, y la presència d'ell hauria sigut l'element més gloriós d'aquesta festa dedicada a honor al nostre il·lustre compatriota, a un dels principals restauradors de la literatura catalana moderna, el primer en quant a la superioritat intel·lectual. Deu ha volgut erigir a la glòria eterna a n'en Menéndez y Pelayo abans que arribés a vell, quan encara estava en plena activitat d'esperit; Ell li haurà permès

lo que, en les ocasions crítiques per la fe a Espanya, may s'avergonyís de confesar-se pública y solemnement deixeble de Jesucrist.

Els noms den Milà y den Menéndez staràn sempre per nosaltres íntimament ligats: no sols per l'esperit cristià íntim y sincer que als dos animava, y per les seves afinitats en la universa república de les lletres, sinó que també per l'amor a les manifestacions estètiques inspirades pel geni loci, que responen a les satisfaccions predilectes del cor humà. Un y altre están ligats ab la institució dels Jocs Florals de Barcelona; y en Menéndez castellà tan insigne, rey de la literatura castellana contemporània, feu son discurs en la festa major de les lletres catalanes en la nostra llengua; y aquest gest de rey, aquest gest que denota sobirania d'esperit, es una gran lliçó que'ns dona de que la llengua pròpia de la poesia,

l'instrument més adequat pera expressar les elevacions de l'ànima humana, es la llengua materna. Per això, sens dubte, la exquisida aroma de sabia innocència, de sanitat d'esperit, que exhalava sempre la personalitat literària den Milà, hont es més intensa y té més suavitat de vida es en les seves poesies catalanes, escrites quan ja no era jove, lo qual demostra la persistència dels seus amors primordials y la encertada resolució de quel monument que ha de perpetuar la seva memòria h'ha erigit en aquesta vila, hont comenà y hont finà la seva existència terrenal; y hont mamà aquells principis immortals de vida que fan interessants la seva obra literària y la seva acció social; y així el paga ab gran escreix; terrament sobre Vilafranca els esplendors de la seva memòria, el deute que tots tenim envers la nostra terra nadiua.

Durant vint anys, senyors, va semblar com si el geni d'aquesta glòria hagués restat emmudit damunt de la tomba del il·lustre vilafranquí. En ell pareixia desmentida per la negre oblidança una vegada més, aquella profunda sentència del cigne de Venusa: «Dignam laudem virum Musa vetat mori». Desde la gran apoteosis del Paríen de la Universitat barcelonina, promoguda pel meu Pare en la primavera del any 1887; fins an aquella màgica corrent d'entusiasme de la commemoració semi-secular de la restauració dels Jocs Florals en 1908; que'ns dugué a glorificar el Mestre, per la veu flamejanta del més excel·lent dels seus deixebles, res, absolutament res, s'hauria fet per redimir la seva memòria venerada de la indiferència dels seus contemporanis que contrastava tristament ab el culte fervorós d'alguns compatriotes admiradors de dintre y fora de sa terra, y sobre tot del selecte sim estol de romanistes estrangers, dels Wolt Rajna, Gautier, Gaston, París, Morel, Falco y altres. En Milà era, en definitiva, una figura europea, mes no una figura nacional. En Valera el tenia que descobrir a Moscou y a Madrid també tenien que descobrir. Quan en Milà va arribar com individu al tribunal que devia jutjar les oposicions den Menéndez Pelayo, no pocs dels oponents que formaven la gran gentada que tots els dies d'exercicis saplegava en el Paríen de la mal anomenada Universitat Central, freturosos d'admirar aquell colós de la nostra cultura intel·lectual, demanaven ab curiositat y mitg astorats, qui era aquell altre colós de magistosa figura, que s'assemblava en el cadral del Tribunal, intrús desconegut, entre tantes eminències que el formaven: Valera, Fernández Guzmán, Pasich, Rodríguez Rubí, Rossell, en el qui no sabien veure altra cosa sinó que s'assemblava per la seva corpulència a les estatuas dels reys que circunden la plaça d'Orient. «Quien es ese Milà?» molts se preguntaven, recalcant el nom desfigurant ab cert desdeny.—Y no obstant aquell excel·lent descobridor era no res menys quel descobridor de la epopeya de la nica castellana, el primer folklorista d'Espanya, superior an els seus contemporanis Duran y Alameda Gasset en la depuració y claredat crítica; el primer historiador de les lletres catalanes; el primer romanista espanyol del sicle XIX, y l'únic representant d'aquesta branca d'estudis al estranger, hont les més importants revistes se complien en publicar o reproduir traduccions al francès o l'alemany sos nobilitats irolles; en, per últim, el primer crític a la europea que ha tingut Espanya, al qui sols en Menéndez Pelayo ha pogut després reemplaçar dignament. Fora d'ell per ventura, cap dels demés opositors coneixia ni al escriptor ni a la seva obra capital la «Poesia heroica popular» que havia rebel·lat a la literatura espanyola la existència de tot un riquíssim y ignorat hemisferi de sa producció. Mes, com l'havien de conèixer si, el mateix Amador de los Rios, el seu més eminent historiador, en la eruditíssima disertació que precedeix a la seva difusa però seriosa «Historia crítica de la literatura española», hont parla de tot quant a Espanya y a l'extranger s'ha escrit y publicat en tal materia sense oblidar l'escriptor més insignificant; ni l'esforç més balder y estèril, no estampà ni una sola vegada el nom gloriós del més alt mestre de la literatura nacional, que ja havia traspassat aleshores les fronteres de la seva patria? Mes, ¿què importa tot això a la nostra cultura? Els nostres tribunals y governants no han deixat fins ara fins ara afortunadament; perque ja s'ovien clares esperances de cambi de temps—de seguir recompensant ab càtedres de literatura espanyola an alguns que eren incapaces d'estimar els tressors de maduresa intel·lectual que's troben en les obres del gran Mestre.

Mentrestant quoyen de temps en temps damunt de sa oblidada tomba les perpetues de l'admiració que la ciencia europea li dedicava. Eren els homenajes de la cultura austera, de la probitat científica, de la erudició exacta y no falsificada, de la disciplina didàctica, de la investigació abnegada de l'amor, no a la vanitat, sinó a la veritat, en un mot els homenajes dels veritables sacerdots del humanisme. En un llibre famós sobre les èpoques franceses, estampà una vegada l'critic Lleó Gautier aquestes hermoses paraules: «Home d'entendiment vastissim y penetrant, en Milà y Fontanals, es una obra que'ls majors sabers de França haguessin tingut gran orgull en fer mar. Ha meregut bé de França y de la veritat. Se comprén, donchs, el gran sentiment que m'acaplava quan saludava a aquest gran erudit espanyol... Jo no trobo més que una tomba; però l'ompli de flors.» Un altre dia ara en Mistral, l'immortal creador del «Mistral», que palesava al meu pare, la seva admiració en els següents termes: «L'autor dels «Trovaradors en Espanya» fou un dels pares de la Iglesia provincial, de la mateixa manera que l'autor del «Romancero catalán» y de la «Cançó del Pros Bernat», fou una de les columnes de la moderna cultura catalana. Y no sequeixo citant perquè aquest florilegi se faria interminable.

No ha estat relativament tan nombros l'estol d'admiradors admiradors den Milà en la nostra terra. Més ací s'alça una veu sola, que valia per totes, una veu sola, que duya ressons de immortalitat y que basava ella sola per redimir la memòria del Mestre de tots els oblidats, de tots els silencis, de totes les iniquitats. Els noms den Menéndez y Pelayo y den Milà y Fontanals seràn per sempre més inseparables. Tal vegada aquest monument no existiria sense aquesta unió venturosa. Tal ve-

La Victoria, que corona'l cim del monument; escultura de Eusebi Arnau.

El del Dr. Rubió y Lluch

Deixeple den Milà y successor seu a la Càtedra de Literatura

Hem vingut a honorar avuy en aquesta solemnitat diada ab els marbres y públiques inscripcions, pels quals, com diu Horaci, espíritus et vita redit bonis post mortem ducibus; la memòria del sabi en Manuel Milà y Fontanals, del qual podem afirmar ben palesament, com d'una altra glòria d'Espanya, que s'anava de posar en el cel de la nostra cultura, que indirectament o directa en som deixebles a Catalunya; tots els que treballen en el camp de la crítica y de la erudició literària. Hem vingut a honorar, avuy, ab l'homenatge de més valia que'ls pobles reserven pels grans homes, an aquell saví tan insigne com modest, gegant de cos y d'esperit, y més rich de sentències que de paraules, de dolç y recullit esguart; an aquell varó just y cristià, sacerdot abnegat de la ciencia a qui, com ha dit ab molt ensopegada frase el nostre eminent pensador y prelat doctor Torras y Bages, posà Deu com un far en mitg d'un estol d'homes providencials per salvar y perpetuar la existència d'una Catalunya, catalana y cristiana.

Jo no tinc pas que justificar la meua presència, ni la meua participació en aquest acte. Encara que no hi hagués estat cridat, tindria que pendre part gairebé per dret propi, y dut per la força d'un deure superior, ineludible. Fa més de vint anys que'm cabia la immensa honra d'asseurem en aquella càtedra de ciencia, desde la qual durant trentaset complerts el pros Milà barboteja les seves lliçons memorables—son les que cada paraula era un pensament y cada pensament una revelació—com un monòcle interior; ab els ulls mirant obesos o fets enlaira, ab la mà dreta d'un deixeble y el reculliment d'un sacerdot.

Bon podria pensar jo en ma primera joventut, quan plé d'entusiasme y de reverència vaig entrar per primera volta dins d'aquella aula del vell convent del Carme, que un quart de segle més tard havia d'ocupar aquella còmoda y serena, desde la qual el meu saví Mestre's parlava un llenguatge per la majoria de nosaltres quasi incomprensible y ens al·lucina respecte de problemes la existencia dels quals no podíem capir, aleshores, omplint-nos de sorpreses y descoratjaments! Molt sovint me seya en els banchs d'aquella aula, frech y fred del gloriós Menéndez Pelayo, pe sa el qui aquells següents estíms no cedria enigmes, sinó revelacions y al cel de la Universitat a esplayamos ex-

vers l'ampia mural·la de mar; parlàvem freqüentment ab aquella reverència ab que'ls estudiants d'aquella època solien ferho, dels dos eminents professors que en la nostra carrera's adormarien en la història de les lletres castellanes; dels dos grans reveladors de la Edat Mitja literària d'Espanya; l'Amador de los Rios y en Milà y Fontanals. Quins havia de dir aleshores que, ab mèrits ben desiguals, y ab desigual recompensa també en el cabal de la herència intel·lectual, seríem llurs immediats successors!

Sols ab un acte anyal d'humilitat y de justícia'm crech menys indigne d'asseurem en aquella càtedra de reverència. Jo no goso alçar en ella la meua veu sense mostrar abans als meus deixebles l'estel orientador de les meves ensenyances. Durant prop de trenta anys, perque ja en el de 1882 vaig ésser cridat pera ajudar en les seves tasques al vell Mestre, ferit per consecució malaltia, no he entrat may cap alumne en la meua classe que no escolés dels meus llabris, aplicades a les obres y ensenyances den Milà y Fontanals, la respectuosa salutació del Dante a Virgili.

Vaghiami il lungo studio e il grande amore, che m'han fatto cercar il tuo volume, tu sei il mio maestro e il mio autore.

Y ara, ¿què us podré dir den Milà y Fontanals que no m'hagi ja sigut dit per les veus eloqüentíssimes que m'han precedit en aquesta solemnitat y en altres no menys importants que en son honor s'han celebrades? Mes al analitzar la memòria per força heig d'evocar, abans de tot, plé d'emoció, el record de dos sers estimadíssims que en aquesta forerosa tasca se m'avençaren, el meu pare venerat y el meu patern amic en Menéndez Pelayo. L'un fou desde la seva majoria (nasqueren el mateix any) el seu company més autic; l'altre'l seu deixeble gloriós y predilectíssim. Jo no puch disposar ma humil presència en la tomba del Mestre, sense deturarme de primer un moment davant de les altres dues que s'han cios després de la seva, pera oferirles aquell tribut de cristiana amor que, com un aroma de gratitud y de consol, s'exhala dels afectes més pregonament arrelats en el fons del nostre cor. Completa aquesta sagrada obligació, sigui la glòria den Milà que avuy aquells congressos, lo que puch desde ara proferir en la meua y la vostra memòria.

Conjunt del monument a n'en Milà y Fontanals; projecte d'Enrich Monsoriu, escultures de l'Arnau y buste den Fuxà.

La poesia popular catalana. Escultura del monument a n'en Milà y Fontanals.

La poesia popular catalana. Escultura del monument a n'en Milà y Fontanals.
